

בעריכת אשר פויכטוונגר
alongarin@gmail.com

נעלה!

כניסת שבת 14: 16
מוצאי שבת 16: 17

עלון

גרעין תורני הרצליה

"וזר יקח אהיו..."

מס' 1133 פרשת ויצא ה'תש"פ

הרב דוד הורדן

ראש הגרעין התורני הרצליה

תורת חיים

שנואה או אהובה

מחיצות, סופו שיתפשט ללא גבול: "והאכלתיך נחלת יעקב אביך - נחלה ללא מצרים". וזהו שאמר יעקב: "והאבן הזאת אשר שמת מצבה...", המורה על המרכז הכללי של בעלי האמונה המופשטת והכללית הראויה כעת לכל באי עולם, יהיה לעתיד לבא בית אלוקים. בית מוקף מחיצות, שרק בית יעקב הראויים להנהגה המפורטת במצוות ומעשים, נכנסים בו.

אך באחרית הימים, כשיבינו אומות העולם את ערכם המיוחד של ישראל, ויראו את חשיבותם של המעשים הפרטיים וגודל השפעתם על האומה הישראלית, ישאפו להתחבר עם ישראל, וללמוד מהם מלבד אמונה, גם אורחות חיים פרטיים, וע"כ "והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה'... ונהרו אליו כל הגויים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלוקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו" (ישעיהו ב', ב-ג) לא נסתפק הפעם בעליה להר, לאמונה הכללית המופשטת כפי שהיה בזמן אברהם, אלא נכנס אל הבית פנימה, אל בית אלוקי יעקב, כדי ללמוד לימודים פרטיים, משום שהתברר לנו שהאמונה הכללית בלא הדרכה מעשית אינה מספקת כדי לייסד חיים מוסריים, ויורינו מדרכיו ונלמדה מאורחותיו".

הגמרא במסכת ברכות (דף ז) כותבת ששלשה דברים בקש משה רבינו מלפני הקב"ה, בקש שתשרה שכינה על ישראל כו', שלא תשרה שכינה על אומות העולם כו'. וגם שם מבאר הרב קוק "אין בקשה זו משום צרות עין חלילה, אבל טובת מין האנושי. כי הנה הדרכת ישראל ע"פ התורה ומצוותיה היא הדרכה נפלאה שהרבה זמנים צריך המין האנושי להתקדם עד שיהי' ראוי לה. כי התכנית המוסרית של תורתנו הקדושה היא גבוהה מאד, ע"כ לסוף הימים, כשתמלא הארץ דעה את ה', ישובו הכל לשאוב מבראן של ישראל".

בפרשיות השבוע אנחנו רואים שהאבות נהגו להקים מצבות. "וישכם יעקב בבוקר ויקח את האבן אשר שם מראשתיו וישם אותה מצבה ויצק שמן על ראשה" ואחר-כך "והאבן הזאת אשר שמת מצבה יהיה בית אלוקים". ולכאורה הדבר תמוה שהרי כתוב "לא תקים לך מצבה אשר שונא ה' אלוקיך" (דברים ט"ז) וכתב הספרי "שהמצבה היתה אהובה בזמן אבות ושנואה בזמן בנים".

הרב קוק זצ"ל כתב באיגרותיו (תשמ"ו) ע"פ דברי הרמב"ם בהל' ע"ז, שהמצבה היא אבן המשמשת מרכז, שסביבו מתרכזים כל המעוניינים לעבוד את אלוקים. לעומת זאת, הבית הוא מרכז סגור במחיצות. לא כל הרוצה להיכנס, נכנס. עבודת האבות והשפעתם היתה בהדרגה. "לא כאברהם שקראו הר, ולא כיצחק שקראו שדה, אלא כיעקב שקראו בית". ההר הוא מקום נשא ונראה לעין כל, אברהם הלך וקרא בשם ה', והרגיל את אומות העולם לאמונה בבורא. אברהם קרא לכל האנושות אך אמונה זו הייתה מופשטת וכללית, בלא הדרכה מעשית של מצוות ופרטי ההנהגה. אצל יצחק מתחיל כבר תהליך של הסתגרות, שדה ולא הר, ושיאו של התהליך הוא אצל יעקב המסתגר עם משפחתו בבית, ומלמדם אורחות חיים מפורטים, שהרי יעקב מקים כבר את עם ישראל מדובר כבר במשפחה גדולה ויש סכנה בפתיחות מוגזמת ולכן יש צורך מסוים להיות מנותק מהעולם הרחב.

אולם ניתוק זה הוא ניתוק הבא דווקא לצורך השפעה, התבדלות שסופה הכללה. וכמאמר הזוהר: סטרא אחרא מתחיל בחיבור ומסתיים בפירוד, אך צד הקדושה מתחיל בפירוד ומסתיים בחיבור. אין אפשרות לאדם או לאומה, להקרין כלפי חוץ ולהשפיע, מבלי שיעברו תהליך של הסתגרות ומילוי. כשהכוס אינה מלאה היא אינה שופעת. ודווקא יעקב המסתגר בבית המוקף